

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **T. R. P.**, bývajúceho v K., L., S., zastúpeného JUDr. M. K., advokátom, so sídlom v B., proti odporcovi **Ing. M. S.**, bývajúcemu v P., **o určenie neúčinnosti právneho úkonu**, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 15 C 6/2007, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo 17. septembra 2007 č. k. 15 C 6/2007 - 124 v spojení s uznesením Okresného súdu Prievidza zo 4. októbra 2007 č. k. 15 C 6/2007 - 126 a rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 7. februára 2008 sp. zn. 19 Co 5/2008, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Okresného súdu Prievidza zo 17. septembra 2007 č. k. 15 C 6/2007 - 124 v spojení s uznesením Okresného súdu Prievidza zo 4. októbra 2007 č. k. 15 C 6/2007 - 126 a rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 7. februára 2008 sp. zn. 19 Co 5/2008 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súde Prievidza na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prievidza rozsudkom zo 17. septembra 2007 č. k. 15 C 6/2007 – 124 zamietol návrh navrhovateľa, ktorým si uplatnil právo na určenie právneho úkonu - kúpnej zmluvy z 23. októbra 2006 uzavretej medzi dlžníkom navrhovateľa v postavení predávajúceho a odporcom - kupujúcim, ktorej predmetom bol prevod nehnuteľností k. ú. K. zapísaných v katastri nehnuteľností pozemkami : zastavané plochy a nádvorcia - parc. č. X. o výmere X. m², záhrady - parc. č. X. o výmere X. m² a záhrady - parc. č. X. o výmere X. m² a rodinným domom súpisné číslo X. postaveným na parc. č. X., za kúpnu cenu 23 567,68 € (710 000 Sk). Uznesením zo 4. októbra 2007 č. k. 15 C 6/2007 - 126 rozhodol o práve na náhradu trov konania tým spôsobom, že navrhovateľovi nepriznal náhradu trov konania.

Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil nedostatkom pasívnej legitímácie v zmysle § 42b ods. 3 Občianskeho zákonníka. K právnenému záveru o absencii pasívnej legitímácie dospel na základe skutočnosti, že v priebehu konania odporca prestal byť vlastníkom nehnuteľností, ktoré boli predmetom prevodu právneho úkonu dlžníka navrhovateľa a odporcu, ktorému navrhovateľ v tomto konaní odporuje. Vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam nadobudla po začatí konania v danej veci D. na základe kúpnej zmluvy z 22.02.2007 uzavretej medzi odporcom a týmto tretím subjektom vkladovanej 22.03.2007. Dospel k záveru splnenia podmienok úspešnej odporovateľnosti namietanému právnenému úkonu, ktorým došlo k prevodu majetku - predmetných nehnuteľností z A. na odporcu, uskutočneného s úmyslom ukrátiť uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky navrhovateľa proti dlžníkovi navrhovateľa judikovanej rozsudkom Okresného súdu vo Worthing sp. zn. 6WG 03778 z 27.11.2006 vo výške 5 147,39 £. Odporovateľný právny úkon bol urobený v posledných troch rokoch, pretože namietaná kúpna zmluva bola uzavretá 23.10.2006 a odporca prevzal vlastníctvo bez primeraného protiplnenia, pretože kúpnu cenu si účastníci odporovaného právneho úkonu dohodli výškou 23 567,68 € (710 000 Sk), ktorá je neprimerane nízkou v porovnaní s trhovou hodnotou nehnuteľností určenou znaleckým posudkom Ing. B. N. z 25.05.2006 číslo 84/2006 vo výške 82 984,80 € (2 500 000 Sk). I napriek splneniu zákonom vyžadovaných podmienok odporovateľnosti namietanému právnenému úkonu vyslovil názor, že ust. § 42b ods. 3 Občianskeho zákonníka vyžaduje uplatniť odporovateľnosť aj voči dedičom, právnym nástupcom a proti tretím osobám za predpokladu, že im boli známe okolnosti odôvodňujúce odporovateľnosť právnenému úkonu proti ich právnym predchodcom, ktorý predpoklad považoval splneným, pretože sestra dlžníka navrhovateľa musela mať vedomosť o úmysle dlžníka navrhovateľa právnym úkonom znemožniť navrhovateľovi vymôcť svoju pohľadávku. Navrhovateľ mal preto žalovať aj aktuálnu vlastníčku predmetných nehnuteľností, singulárnu právnu nástupkyňu odporcu, v ktorom prípade by bol naliehavý právny záujem na takejto určovacej žalobe a zároveň by bol naplneným okruh všetkých účastníkov na strane odporcu, ktorí by namietaným právnym úkonom boli dotknutí, keďže v čase rozhodovania súdu bola vlastníčkou predmetných nehnuteľností D.. Vyslovil názor, že ak má byť právnym dôsledkom úspešnej odporovacej žaloby okrem iného i to, že navrhovateľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku, a na základe toho môže navrhnúť exekúciu predajom veci tak, ako keby vlastnícky patrila ešte dlžníkovi, môže nastať situácia, že právny nástupca osoby, s ktorou bol uzavretý odporovateľný právny úkon (aj niekoľký v poradí) nemá žiadnu vedomosť

o predchádzajúcej odporovateľnosti právneho úkonu a jediná ochrana by mu zostávala v exekučnom konaní. Je vylúčeným v exekučnom konaní skúmať u tretích osôb - singulárnych nástupcov vedomosť o okolnostiach prípadu odôvodňujúcich odporovateľnosť proti právnomu úkonu uskutočnenému ich právnym predchodcom tak, ako predpokladá § 42b ods. 3 Občianskeho zákonníka. Výrok o nepriznaní náhrady trov navrhovateľovi odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 O. s. p. v spojení s ustanovením § 151 ods. 1 a 2 O. s. p. neúspešnosťou navrhovateľa, ktorý si trovy v zákonnej lehote nevyčísľil.

Krajský súd v Trenčíne rozhodol o odvolaní navrhovateľa rozsudkom zo 7. februára 2008 sp. zn. 19 Co 5/2008, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v zmysle § 219 O. s. p. z dôvodu vecnej správnosti a odporcovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovým a právnym posúdením veci súdom prvého stupňa. Rešpektujúc zásadu vyplývajúcu z ustanovenia § 154 ods. 1 O. s. p., podľa ktorého pre rozhodnutie súdu je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozhodnutia, ktorá platí aj pre odvolacie konanie, zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že pokiaľ odporca v čase rozhodovania súdu nie je vlastníkom nehnuteľností, ktoré boli predmetom prevodu odporovaného právneho úkonu, nakoľko ich vlastníctvo previedol na tretiu osobu - sestru dlžníka navrhovateľa, nemá navrhovateľ výber osoby, proti ktorej bude smerovať svoj návrh. Nepatrí mu preto výber medzi subjektom, s ktorým dlžník navrhovateľa uzavrel odporovateľný právny úkon alebo tretím subjektom, na ktorý prípadne ušlý majetok prešiel následným právnym úkonom. Za situácie, že odporcovi nepatria majetkové hodnoty získané odporovateľným právnym úkonom, navrhovateľ nemôže priamo žiadať nariadiť exekúciu na vymoženie získaného plnenia, v opačnom prípade by musel byť jeho exekučný návrh zamietnutý. Exekučným titulom pre prípadnú exekúciu je totiž len meritórne rozhodnutie vydané na podklade ustanovenia § 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka. Výrok o práve na náhradu trov odvolacieho konania odôvodnil ustanoveniami § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p. úspešnosťou odporcu v odvolacom konaní, ktorému trovy odvolacieho konania nevznikli.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky na podnet navrhovateľa podal mimoriadne dovolanie proti obom rozsudkom súdov nižších stupňov, v prípade súdu prvého stupňa aj proti súvisiacemu uzneseniu, ktorým rozhodol o práve na náhradu trov konania. Navrhol oba rozsudky uvedených súdov, aj uznesenie súdu prvého stupňa, zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie

konanie. Mimoriadne dovolanie odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.) oboma súdmi nižších stupňov, pričom ochranu práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania - podnecovateľa mimoriadneho dovolania, nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami (§ 243e ods. 1 O. s. p.). Poukázal na účel právnej úpravy odporovateľnosti právnych úkonov, ktorou je zabezpečenie ochrany veriteľa pred právnymi úkonmi jeho dlžníka, ktoré vedú k zmenšeniu majetku dlžníka a tým k zmareniu, resp. k ohrozeniu možnosti uspokojenia pohľadávky veriteľa. Veriteľovi zákon priznáva možnosť prostredníctvom odporovacej žaloby uplatniť právo na určenie, že dlžníkove právne úkony, pokiaľ vedú ku skráteniu jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné. Súd pri rozhodovaní o odporovacej žalobe neurčuje existenciu alebo neexistenciu právneho pomeru, ale rozhoduje konštitutívne, pretože vyhlasuje právny úkon za relatívne neúčinný. Odporovaný právny úkon sa stáva neúčinným až vyhlásením súdom, ktoré musí predchádzať priznaniu nároku veriteľa uplatniť si náhradu voči tomu, kto mal z odporovateľného právneho úkonu prospech. Vzhľadom k relatívnemu charakteru neúčinnosti odporovaného právneho úkonu (platí len voči veriteľovi), na uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa možno vykonať exekúciu predajom nehnuteľností tak, akoby k zmene vlastníctva z dlžníka veriteľa na iný subjekt nedošlo. V prípade, ak to nie je možné, napríklad preto, že nehnuteľnosť sa už nenachádza u vlastníka, priznáva zákon veriteľovi právo na náhradu voči tomu, kto mal z odporovaného právneho úkonu prospech. Zo žiadnych ustanovení nevyplýva, že by vlastníctvo toho, kto mal z odporovaného právneho úkonu prospech, bolo podmienkou odporovateľnosti namietaného právneho úkonu. Preto zmena vlastníctva v priebehu konania o určenie neúčinnosti právneho úkonu nemá právny význam, ktorý môže mať až pri rozhodovaní sa veriteľa pri uspokojovaní jeho pohľadávky, keďže mu zákon priznáva právo uplatniť si náhradu voči tomu, kto mal z odporovateľného právneho úkonu prospech. Podľa názoru generálneho prokurátora Slovenskej republiky súdy oboch nižších stupňov pochybili, pretože prihliadli pri svojom rozhodovaní na právne nevýznamnú okolnosť, že odporca prestal byť vlastníkom nehnuteľností. Odporca je v konaní o danej veci pasívne legitimovaným subjektom a oba uvedené súdy vec nesprávne právne posúdili.

Navrhovateľ vo svojom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu navrhol rozsudky oboch súdov nižších stupňov spolu s uznesením súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Súhlasil s právnym názorom generálneho prokurátora, že zmena vlastníctva v priebehu konania o určenie neúčinnosti právneho úkonu nemá právny význam, ktorý môže mať

až pri uspokojovaní pohľadávky navrhovateľa, keďže mu zákon priznáva aj právo domáhať sa náhrady voči tomu, kto mal z odporovateľného právneho úkonu prospech.

Odporca právo vyjadriť sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyužil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O. s. p.), po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O. s. p.) generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243a ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnuté rozsudky okresného i krajského súdu v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O. s. p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, a c) rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne (§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O. s. p. a tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolacím dôvodom uplatneným mimoriadnym dovolaním je nesprávne právne posúdenie veci oboma súdmi nižších stupňov (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.), spočívajúcom v nesprávnej aplikácii ustanovenia § 42b ods. 3 a 4 Občianskeho zákonníka vo veci samej.

Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie veci, ktoré je dôvodom dovolania, môže spočívať v tom, že súd vec posúdil podľa nesprávneho právneho predpisu, alebo že správne použitý právny predpis nesprávne vyložil, prípadne ho na zistený skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav.

Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.) je posúdiť, či okresný súd i krajský súd na zistený skutkový stav použili správnu právnu normu a či ju správne interpretovali. Nesprávne právne posúdenie veci je spôsobilým dovolacím dôvodom vtedy, ak bolo rozhodujúce pre rozhodnutie súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu, t. j. ak na takomto právnom posúdení napadnuté rozhodnutia spočívajú.

Povinnosťou súdov je interpretovať jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku predovšetkým z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavne garantovaných základných práv a slobôd.

Podľa § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkove právne úkony podľa odsekov 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné. Toto právo má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený.

Odporovať možno právnemu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy, a právnemu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi (§ 116 a 117) alebo ktoré dlžník urobil v uvedenom čase v prospech týchto osôb s výnimkou prípadu, keď druhá strana vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla poznať (odsek 2 citovaného ustanovenia).

Podľa § 42b ods. 1 Občianskeho zákonníka právo odporovať právnom úkonom môže uplatniť veriteľ žalobou. Podľa odseku 2 právo odporovať právnemu úkonu sa uplatňuje proti tomu, kto mal z odporovateľného právneho úkonu dlžníka prospech.

V zmysle § 42b ods. 3 Občianskeho zákonníka právo odporovať právnemu úkonu možno uplatniť nielen proti osobám, ktoré s dlžníkom dojednali odporovateľný právny úkon, ale aj proti ich dedičom alebo právnym nástupcom; proti tretím osobám len vtedy, ak im boli známe okolnosti odôvodňujúce odporovateľnosť právneho úkonu proti ich predchodcovi.

Podľa § 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka právny úkon, ktorému veriteľ s úspechom odporoval, je právne neúčinný a veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku; ak to nie je možné, má právo na náhradu voči tomu, kto mal z tohto úkonu prospech.

Odporovateľnosť právneho úkonu nemožno riešiť ako predbežnú otázku. Neúčinnosť právneho úkonu nastáva až právoplatnosťou rozsudku, ktorým bolo žalobe podľa § 42a Občianskeho zákonníka vyhovené. Vlastnícke právo toho, kto mal z odporovateľného právneho úkonu prospech k veci, ktorá bola predmetom tohto úkonu, nie je podmienkou úspešného uplatnenia odporovateľnosti právneho úkonu podľa § 42a ods. 2 až ods. 5 Občianskeho zákonníka.

Predmetom konania je navrhovateľovo odporovanie právneho úkonu navrhovateľovho dlžníka, ktorý uzavrel s odporcom v úmysle ukrátiť uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky navrhovateľa v období predchádzajúcich troch rokov. Navrhovateľ si uplatnil právo určenia právnej neúčinnosti kúpnej zmluvy uzavretej dňa 23. októbra 2006 medzi A. v postavení predávajúceho a odporcom v postavení kupujúceho, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zapísaným v katastri nehnuteľností pre kat. úz. K. zapísaných v katastri nehnuteľností pozemkami : zastavané plochy a nádvoria - parc. č. X. o výmere X. m², záhrady - parc. č. X. o výmere X. m² a záhrady - parc. č. X. o výmere X. m² a rodinným domom súpisné číslo X. postaveným na parc. č. X. za kúpnu cenu 23 567,68 € (710 000 Sk). V žalobe uviedol, že rozsudkom Worthing County Court sp. zn. 6WG 03778 z 27.11.2006, bola A. uložená povinnosť zaplatiť mu 5 147,39 £. Pri vymáhaní priznaného peňažného plnenia zistil, že A., v úmysle ukrátiť ho ako veriteľa, označenou kúpnu zmluvou previedol svoje nehnuteľnosti v kat. úz. K. na odporcu, pričom predmetné nehnuteľnosti boli predané za neprimeranú cenu 567,68 € (710 000 Sk) v porovnaní s cenou určenou znalcom 82 984,80 € (2 500 000 Sk).

Účelom inštitútu občianskeho práva odporovateľnosti je zabrániť nepoctivým úkonom dlžníka, ktorými znižuje svoj majetok (veci, práva, pohľadávky) na úkor veriteľa. Podstatou odporovateľnosti je neúčinnosť právneho úkonu voči určitej osobe, ktorá znamená, že veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z predmetu odporovaného právneho úkonu tak, akoby k tomuto úkonu vôbec nedošlo. Okolnosť, že odporca v priebehu konania o určenie

neúčinnosti kúpnej zmluvy prestal byť vlastníkom nehnuteľností, ktoré boli predmetom tejto zmluvy, považovali súd prvého stupňa i odvolací súd za dôvod zamietnutia žaloby. Vychádzali pritom z názoru, že v takomto prípade navrhovateľ si mohol uplatniť svoje právo odporovať právnomu úkonu dlžníka navrhovateľa nielen proti odporcovi, ktorý s dlžníkom navrhovateľa namietaný právny úkon uzavrel ale aj v dôsledku straty vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom prevodu odporovanej kúpnej zmluvy, aj proti aktuálnej vlastníčke predmetných nehnuteľností, pretože bez určenia neúčinnosti namietaného právneho úkonu dlžníka navrhovateľa a osoby, ktorá mala z predmetného právneho úkonu prospech, aj proti tretej osobe, nemôže mať navrhovateľ úspech v exekučnom konaní. Oba súde nižších stupňov prikladali význam skutočnosti straty vlastníctva k nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom prevodu odporovaného právneho úkonu, osoby, ktorá ho uzavrela. Tento právny názor oboch súdov nie je správny. Právna úprava odporovateľnosti právnych úkonov je obsiahnutá v ustanoveniach §§ 42a a 42b Občianskeho zákonníka. Z hľadiska jej systematiky treba rozlišovať medzi aktívnou vecnou legitimáciou na uplatnenie odporovateľnosti (§ 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka), podmienkami odporovateľnosti (§ 42a ods. 2 až 5 Občianskeho zákonníka), spôsobom uplatnenia odporovateľnosti (§ 42b ods. 1 Občianskeho zákonníka), pasívnou vecnou legitimáciou (§ 42b ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka) a právnymi následkami spojenými s úspešným odporovaním právnomu úkonu (§ 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka). Právny úkon, ktorému veriteľ s úspechom odporoval, je právne neúčinný a veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku; ak to nie je možné, má právo na náhradu voči tomu, kto mal z tohto úkonu prospech (§ 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka). Dôsledkom úspešného odporovania právnomu úkonu je v zmysle citovaného ustanovenia § 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka neúčinnosť tohto úkonu. Právnu neúčinnosť charakterizuje samotný zákon tak, že veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku a ak to nie je dobre možné, má právo na náhradu voči tomu, kto mal z tohto úkonu prospech. Právna neúčinnosť odporovateľného právneho úkonu je neúčinnosťou relatívnou, t. j. táto neúčinnosť platí iba voči veriteľovi, ktorý sa úspešne domáhal odporovateľnosti právneho úkonu. Neúčinnosť právneho úkonu sa voči veriteľovi prejaví tak, že na uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky možno vykonať exekúciu napr. predajom veci tak, ako by k zmene jej vlastníctva z dlžníka na iný subjekt (t. j. na odporcu v konaní o určenie neúčinnosti právneho úkonu) nebolo došlo. Ak to však nie je možné, napr. preto, že vec sa už nenachádza u odporcu,

priznáva zákon veriteľovi právo na náhradu voči tomu, kto mal z odporovateľného právneho úkonu prospech. Táto náhrada je limitovaná výškou prospechu, ktorý mal odporca z odporovateľného právneho úkonu. Pretože právo odporovať právnym úkonom sa v zmysle ustanovenia § 42b ods. 1 v spojení s § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka uplatňuje žalobou o určenie právnej neúčinnosti právneho úkonu, môže právny dôsledok úspešného odporovania, t. j. neúčinnosť právneho úkonu (a teda možnosť veriteľa domáhať sa uspokojenia svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku, a ak to nie je možné, možnosť domáhať sa peňažnej náhrady), nastať až právoplatnosťou rozsudku, ktorým bude takejto žalobe vyhovené. Odporovacia žaloba nie je určovacou žalobou podľa § 80 O. s. p., preto navrhovateľ nemusí preukazovať naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Súd totiž v skutočnosti neurčuje existenciu alebo neexistenciu právneho pomeru, ale rozhoduje konštitutívne, keď vyhlasuje právny úkon za relatívne neúčinný. Odporovateľný právny úkon sa stáva neúčinný až tým, že ho súd za neúčinný vyhlási. Odporovateľnosť teda nemožno riešiť ako predbežnú otázku, keď i zo samotného gramatického výkladu ustanovenia § 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka vyplýva, že právna neúčinnosť právneho úkonu je dôsledkom úspešného odporovania. Uvedené ustanovenie zakladá veriteľovi priamy nárok domáhať sa náhrady voči tomu, kto mal z odporovateľného úkonu prospech, pri splnení podmienky v ňom uvedenej, ktorý však nemôže predchádzať úspešnému odporovaniu, pretože môže nastať až ako jeho právny dôsledok. Priznaniu takéhoto nároku preto musí predchádzať právoplatné určenie neúčinnosti právneho úkonu. Vlastnícke právo toho, kto mal z odporovateľného úkonu prospech, k veci, ktorá bola predmetom tohto úkonu, nie je podmienkou odporovateľnosti v zmysle ustanovenia § 42a ods. 2 až 5 Občianskeho zákonníka, preto zmena vlastníctva v priebehu konania o určenie právnej neúčinnosti právneho úkonu nemá právny význam. Môže mať význam až pri posudzovaní možností veriteľa vyplývajúcich z úspešného odporovania.

Z uvedeného vyplýva, že rozsudky okresného súdu i krajského súdu spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci v tom, že okresný súd i odvolací súd prihliadli na okolnosť, že odporca prestal byť vlastníkom nehnuteľností, hoci táto skutočnosť nie je pre posúdenie podmienok odporovateľnosti právne významná. Dovolací súd dospel k záveru, že uvedená okolnosť nemá vplyv na pasívnu legitimáciu v spore o odporovateľnosť veriteľa právnemu úkonu veriteľovho dlžníka. Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal

mimoriadne dovolanie podľa § 243e O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p., keďže jeho podanie vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudky okresného i krajského súdu, v prípade súdu prvého stupňa aj súvisiace uznesenie o práve na náhradu trov konania, v zmysle § 243b ods. 2 a 3 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu s tým, že právny názor vyslovený v tomto uznesení je preň záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. mája 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

